

DOI: 10.33270/02252901.2
УДК 340.12

БРОВКО Наталія*

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін Білоцерківського національного аграрного університету м. Біла Церква, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3525-2817>

Реформування законодавства про благодійні організації в Україні та Китаї

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена певною невизначеністю питань, пов'язаних з правовою регламентацією діяльності благодійних організацій. Метою дослідження є проведення всебічного аналізу правової регламентації благодійної діяльності в Китайській Народній Республіці та Україні для використання позитивного досвіду в українській державі. Проаналізовано процес реформування законодавства цих країн у сфері благодійництва, виявлено хиби й позитивні практики. Автор стверджує, що процес реформування законодавства в Китаї у сфері діяльності благодійних організацій був тривалим і поступовим. Попри численні позитивні практики, воно має й певні хиби. Україна може використати досвід реформування китайського законодавства про благодійні організації для вдосконалення власних національних нормативів у сфері благодійництва, зокрема запровадження соціального підприємництва, метою якого є не лише отримання прибутку, а й досягнення загального блага, рейтингування благодійних організацій, відкритість для громадськості. Як висновок, зазначено, що реалізація доброчинності та благодійної допомоги потребує від України розроблення й упровадження сучасних політичних, правових, організаційних, фінансових інструментів підтримки та розвитку інституту благодійництва й суб'єктів, які займаються такою діяльністю. Обґрунтовано необхідність розмежування форм благодійництва та доведено необхідність їх правової регламентації. Під час написання статті автор використовував загальнонаукові й спеціально-юридичні методи та комплексний підхід. Практична значущість дослідження полягає в тому, що автор окреслив найдоцільніші заходи щодо вдосконалення правового регулювання благодійної діяльності в Україні та визначення прозорих процедур її здійснення, з огляду на позитивний досвід і хиби в законодавстві Китайської Народної Республіки.

Ключові слова: благодійна допомога; волонтерство; благодійні організації; доброчинність; правове регулювання благодійної діяльності.

Історія статті:

Отримано: 05.02.2025
Переглянуто: 03.03.2025
Прийнято: 04.04.2025

Рекомендоване посилання:

Бровко Н. Реформування законодавства про благодійні організації в Україні та Китаї. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2025. № 1 (29). С. 14–21. DOI: 10.33270/02252901.2

*Відповідальний автор

Вступ

Поняття «благодійність» не є новим для суспільної свідомості, яке розуміють як гуманістичний поклик надати допомогу тим, хто її потребує (Kostytskiy et al., 2022). Надання допомоги завжди заохочувалося, викликало повагу в суспільстві, адже такий поклик йде від душі, є безкорисливим, тому містить моральні основи, які є основою кожної релігії. Такий базис природний для людини, яка як член суспільства проявляється у своїй соціальній діяльності – допомозі, любові до ближнього, жертвованості, що й називають благодійністю (Brovko, 2024).

Питанням діяльності благодійних організацій, їх правового статусу присвячено низку статей авторів, які аналізували цей феномен з позицій різних дисциплін. Окремі аспекти досліджено І. Завидняком, П. Цимбалом, Л. Омельчуком (2019), а також зарубіжними авторами D. Bethke (2016), F. Xiaoming (2015), M. Wang (2019), C. Connolly, N. Hyndman (2004) та ін.

Благодійництвом називають добровільну безкорисливу пожертву фізичних та юридичних осіб у наданні набувачам матеріальної, фінансової, організаційної та іншої благодійної допомоги (Charity...), однак у розумінні Т. Лазанської «благодійництво – це добровільне надання допомоги соціально знедоленим і матеріально незабезпеченим громадянам суспільства приватними особами, товариствами, державою» (Lazanska, 2004).

Проте, на наш погляд, надання допомоги державою недоречно називати благодійністю. Для держави людина, її життя, здоров'я є найвищою соціальною цінністю, держава зобов'язана надавати соціальний захист, і це право гарантовано загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними, наданням різних соціальних виплат, що є головним призначенням держави. Тому слід розглядати благодійництво як добровільну допомогу та діяльність фізичних і юридичних осіб. Нині такими особами є благодійники, благодійні організації, благодійні фонди. Специфічними формами благодійництва є меценатство, спонсорство та волонтерство, діяльність яких регламентовано законодавством у вигляді закріплених правових норм, що визначають статус таких суб'єктів (Helmke, & Levitsky, 2004).

У зв'язку з тим, що законодавство про благодійні організації зазнавало змін, ідеться про процеси його реформування в Китаї та Україні. Дослідження й аналіз окреслених процесів, виявлення хиб і позитивних практик є метою цього дослідження.

Матеріали та методи

Для досягнення поставленої мети використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: діалектичний метод – для пошуку адекватних підходів до реформування чинного національного законодавства у сфері благодійництва; системний метод – для дослідження позитивних практик і недоліків законодавства Китайської Народної Республіки (КНР) та законодавства України; аксіологічний підхід – для визначення цінності людини, її життя та існування як складової гуманістичного прояву щодо надання допомоги; порівняльно-правовий метод – для аналізу законодавства КНР і законодавства України щодо регламентування діяльності благодійних організацій та формулювання пропозицій з удосконалення національного законодавства; формально-логічний метод – для формулювання пропозицій з удосконалення національного законодавства з урахуванням аналізу законодавства КНР.

Результати обговорення

Благодійність у Китаї вкорінена в культурі та зумовлена китайським світоглядом, має джерела з основ буддизму, конфуціанства, даосизму. Зокрема конфуціанство вважає благодійність як одну з фундаментальних складових благородства, чесноту, природну для всіх людей (Tsu, 1912), що спрямована не лише на фінансову допомогу, а й охоплює витрати часу, зусиль, намагань особистості, що зумовлено покликом її серця. Буддійські ченці піклувалися про хворих, надаючи в буддійських монастирях соціальні послуги. Поширеною діяльністю монастирів було будівництво шкіл, лікарень, сиротинців, допомога голодним. Держава вже в той час підтримувала благодійництво та звільняла ці установи від податків (Keulman, 1996).

Нині в Китаї відбувається вихід за межі класичної концепції благодійності, яка зосереджена лише на жертвах, з'являється нова форма благодійності, орієнтована на творення добра. Суть її в поєднанні підприємницьких навичок з благодійною метою. Ідеться про соціальне підприємництво, метою якого є не лише отримання прибутку, а й досягнення загального блага, стимуляція суспільних змін і поліпшень для соціуму. У суспільстві поширені програми щодо залучення громадян до благодійної діяльності та заохочення їх допомагати один одному. Як приклад, у Гонконгу функціонують кав'ярні, які відкривали благодійні організації для надання можливості особам з різними індивідуальними потребами реалізувати себе. На відміну від класичних благодійних організацій, такі організації самі заробляють гроші, а не покладаються лише на пожертви. Усвідомлюючи їхній потенціал, уряд намагається підтримувати такі ініціативи. Тому соціальні підприємства – це не лише тренд у

Гонконгу, а й зміни в розумінні та усвідомленні ефективніших шляхів для вирішення соціальних проблем. У державній політиці благодійництва принцип, що «заробляння грошей і створення позитивного соціального впливу повинні йти разом», схвалюється.

Китайське законодавство містить низку позитивних практик, шлях його становлення був тривалий і нині ще не завершений остаточно, оскільки законодавство про благодійність перебуває під значним впливом соціальної та економічної політики уряду Великої Британії. Наразі в Гонконгу не існує єдиного нормативного акта, який визначає діяльність благодійних організацій. Залежно від форми благодійної організації застосовують різні закони, що становить певні складнощі.

Реформування китайського законодавства про благодійність було розпочато 2007 року зі звернення до Комісії з питань правової реформи з проханням «переглянути законодавство та нормативно-правову базу, що стосуються благодійних організацій у Гонконгу, і надати такі рекомендації щодо реформ, які можна вважати доцільними» (Bethke, 2016). Реформа була зумовлена недосконалістю чинного законодавства, зокрема, відсутністю в ньому законодавчого визначення благодійності, системи нагляду, єдиного статуту благодійних організацій, законодавчої вимоги щодо оприлюднення ними своїх річних звітів. Основною мотивацією реформи була недостатня прозорість благодійних організацій і, як наслідок, недовіра до них. Ця процедура відбулася за участю громадськості, яка надала свої зауваження щодо чинного закону про благодійність і зазначила, що серед головних причин зниження рівня довіри до благодійних організацій є недостатній нагляд за ними та недостатня увага до їх діяльності з боку ЗМІ (Wang, & Li, 2019). Благодійні організації з кращими режимами управління мають ліпше розроблені внутрішні системи для визначення мети, звітування про результати діяльності, плідність і ефективність (Connolly, & Hyndman, 2004).

Благодійні організації в Китаї можуть бути створені як траст, товариство, товариство з обмеженою відповідальністю. Благодійні фонди є відносно новою формою соціальної організації, хоча є одними з найстаріших соціальних інститутів у світі (Xiaoming, 2015). Створювати благодійні організації вигідно, оскільки цей статус звільняє їх від сплати податку на прибуток. Важливим у китайському законодавстві є норма, яка вимагає від благодійних організацій закріплення положення щодо розпорядження її активами в разі їх розпуску.

У початковій редакції Гонконгського законодавства про благодійні організації нечітко було визначено мету благодійної організації, що призводило до колізій і непорозумінь. Зокрема, зазначено, що «приватна допомога має бути

спрямована на задоволення суспільних потреб». Для того, щоб організація була благодійною, потрібно її створити з благодійною метою, яка є корисною для суспільства та спрямована на суспільне благо (Bethke, 2016). Для врегулювання цієї норми мету створення благодійної організації було узагальнено й визначено як таку, що «приносить користь суспільству». Наразі закон про благодійність містить одинадцять різних благодійних цілей, які тлумачать як «суспільно корисні».

Недоліком законодавства про благодійні організації була відсутність єдиної системи реєстрації, моніторингу та нагляду за їх діяльністю. Різні державні органи, яких залучено до процесу адміністрування благодійних організацій, були перешкодою для належної реєстрації та моніторингу благодійних організацій. Зокрема, у разі наміру збору коштів у громадських місцях благодійні організації повинні були отримати дозвіл у Департаменті соціального захисту населення. Якщо кошти планували збирати шляхом розповсюдження лотерейних білетів, дозвіл мав бути підтверджений ліцензією Комісара з питань ліцензування телебачення та розваг¹.

Необхідність реформування законодавства про благодійні організації полягала й у відсутності в ньому вимог щодо надання інформації про їхню діяльність. Вони не зобов'язані були подавати річні звіти або фінансові огляди до контролюючих органів. Іноді податкова інспекція перевіряла фінансовий стан, однак така вимога не була обов'язковою. За законодавством, благодійна організація, утворена у формі товариства, повинна подавати свою звітність кожні чотири роки; благодійні організації, створені у формі трастів, мали подавати лише завірену самими звітність; благодійні організації, створені як корпорації, щороку подавали лише загальну інформацію. Тобто не було загальних вимог щодо звітності та контролю.

У процесі реформування законодавства китайські законодавці дійшли висновку, що додаткова бюрократія заважає регулюванню, тому вирішили посилити вимогу щодо розкриття інформації (відкритості) благодійної організації, що стало суттєвим кроком, адже прозора та підзвітна благодійна організація зобов'язана дотримуватися вимог доброчесності. У процесі реформування законодавства було регламентовано, що всі благодійні організації, які публічно збирають пожертви й прагнуть звільнитися від сплати податків, повинні підлягати обов'язковій реєстрації, й такий їх перелік має бути загальнодоступним. Було зазначено про необхідність прийняття стандарту фінансової звітності, зобов'язавши благодійні організації, що перевищують певний річний дохід, подавати фінансову звітність,

¹ Part I. Preliminary. 17 February 1977. URL: <https://www.elegislation.gov.hk/hk/cap148>

що пройшла аудиторську перевірку. Фінансові звіти та звіти про діяльність організацій повинні бути оприлюднені на вебсайтах. Благодійним організаціям було рекомендовано створити централізовану гарячу лінію для скарг, а під час збору коштів чітко ідентифікувати себе та свою мету (Walk, & Peterson, 2023).

У процесі реформ для запобігання використанню благодійних організацій у фінансуванні тероризму в законодавстві було запроваджено принцип «Знай свого донора» й систему сповіщення про підозрілі операції та прийнято Закон про боротьбу з організованою злочинністю та фінансуванням тероризму, у якому передбачено обов'язок для благодійних організацій здійснювати перевірки клієнтів – Customer Due Diligence, CDD та їх звітності й повідомляти про результати до відповідної Комісії – Joint Financial Intelligence Unit. Також цей Закон зобов'язував благодійні організації проводити регулярне навчання своїх працівників для забезпечення їх знаннями про ризики відмивання грошей і фінансування тероризму, процедури звітності, правила перевірки донорів (Miao, He, & Pan, 2024). Такі норми слід врахувати та доцільно запровадити в українське законодавство.

Важливим кроком у реформуванні благодійництва стало запровадження рейтингу благодійних організацій, який сприяє їх діяльності та здоровій конкуренції. Мешканці Гонконгу демонструють унікальну донорську поведінку, адже податкові пільги відіграють незначну роль – донори надають допомогу не через них, а тому, що роблять це з альтруїстичних намірів. Однак, попри це, вони хочуть переконалися, що благодійна організація відповідає законодавчим стандартам і виконує свої завдання.

Позитивною тенденцією державної політики Китаю є впровадження ідей доброчинності у свідомість молоді. Китайські університети мотивують студентів брати участь у благодійній діяльності, включаючи її основи в навчальну програму. Це стимулює молодь опановувати правові основи діяльності благодійництва та може бути корисною практикою для України.

Головне, чого вимагає суспільство, беручи участь у благодійності – це прозорість і відкритість діяльності благодійних організацій. Для забезпечення цієї вимоги створені та активно діють приватна й державна платформи – WiseGiving та iDonate, метою яких є покращання прозорості, підзвітності та управління благодійних організацій. WiseGiving є посередником між благодійними організаціями та громадськістю. Вона надає інформацію про членів правління організації, їх загальний профіль, обов'язки, загальну характеристику, кількість засідань, які були проведені за фінансовий рік. Ця інформація дає змогу громадськості краще зрозуміти їх організацію та діяльність. iDonate – це рейтингове агентство, однак попри різні підходи, WiseGiving та iDonate висвітлюють недоліки благодійних організацій перед громадськістю (Bethke, 2016). Всупереч

такій позитивній практиці, в суспільстві все ж таки панує скептицизм, що пов'язано з недостатнім висвітленням діяльності благодійних організацій, політичними викликами, зокрема перевірками їхньої діяльності в контексті нових законів (Brennan, 2022). Дієвість зазначених платформ та їх активне впровадження буде корисним для України на етапі подальшого реформування благодійництва.

Попри численні реформи у сфері діяльності благодійних організацій, залишилися неврегульованими деякі питання. Зокрема, реформа благодійності проігнорувала існування і розвиток «соціальних підприємств», які займаються благодійністю та водночас заробляють кошти, про що йшлося вище. Не було враховано та нормативно врегульовано той аспект, що дрібні благодійні організації залежать від великих благодійних організацій, які виступають у ролі фінансистів для менших проєктів. Такі великі благодійні організації запроваджують своєрідне регулювання на ринку, оскільки використовують свою ліквідність для реалізації проєктів на власний вибір і за власними стандартами.

Законодавство про благодійні організації Гонконгу досі потребує вдосконалення, зокрема в питанні підвищення прозорості та зміцнення довіри до благодійного сектору. Запропоновано створити незалежного оцінювача благодійності у вигляді наглядового органу, який буде вивчати діяльність благодійних організацій та надавати висновки щодо їх діяльності, інформуючи про це громадськість. З метою саморегуляції слід запровадити загальнодоступну систему реєстрації для всіх благодійних організацій і створити систему з реєстром організацій, які мають податкові пільги, що також забезпечить їх відкритість.

Досліджуючи розвиток благодійності в Україні зауважимо, що її специфікою є поєднання у свідомості релігійно-етичних і практичних мотивів. На розвиток благодійництва активно впливали соціально-політичні та соціально-економічні процеси. Благодійність у первісному суспільстві становила взаємодопомогу для виживання. З розвитком держави й суспільства вона почала проявлятися як соціальне явище. Поширеною формою благодійності була княжа благодійність у вигляді пожертвування, надання харчових продуктів, фінансової підтримки церкви та культурних осередків (Zaporozhchenko, 2020).

Наприкінці XVI ст. активізовано діяльність братств, які відкривали школи, лікарняні заклади для бідних і утримували їх за власний кошт та які можна вважати першими неприбутковими (благодійними) організаціями. У цей час активно починає розвиватися меценатство як форма благодійності, що зумовлено соціально-економічними процесами в державі, на які впливало скасування кріпосного права, розвиток ринкових відносин і розвиток підприємництва. У період радянської влади благодійництво не розвивалося, а поняття «благодійні організації» змінювалося на «добровільні товариства», які

надавали допомогу лише засновникам та учасникам товариства (Holovko, 2023).

Альтруїзм має спрямовуватися на іншого, оскільки не може стосуватися самого себе. І увагу, скеровану на іншу особу, сприймають як бажане й цінне. Людина напружено ставиться до себе, що пов'язано з суперечливим розумінням самої себе і, зрештою, вона повинна здійснити переоцінку цінностей (Scheler, 1973).

Законодавчо благодійництво в Україні почало регулюватися з 1991 року з прийняттям Закону України «Про об'єднання громадян», однак у ньому не було конкретизовано правового статусу благодійних організацій. Згодом було прийнято постанову Президії Верховної Ради України «Про благодійні фонди», відповідно до якої мав бути підготовлений проект закону про благодійні фонди, а Кабінет Міністрів України повинен був затвердити Тимчасові правила реєстрації благодійних фондів, проте закон введено в дію не було (Zavydniak, Tsymbal, & Omelchuk, 2019).

Надалі, 1997 року було прийнято Закон України «Про благодійництво і благодійні організації», постанову Кабінету Міністрів України «Про Положення про порядок державної реєстрації благодійних організацій», Закон України «Про гуманітарну допомогу» (Stynska, 2021).

Зазначені нормативні акти не сприяли розвитку благодійності, їх норми були нечіткими та потребували конкретизації, що призвело до прийняття Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» 2012 року, який чинний і нині. Цей нормативний документ, на нашу думку, потребує вдосконалення, оскільки не містить конкретної вказівки на статус благодійних організацій, у ньому відсутні чіткі процедури звітування, усунення перешкод щодо перетину кордону та оформлення передачі допомоги тощо¹.

Про сприяння розвитку благодійності зазначає законодавець і в Національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки, підкреслюючи необхідність перегляду розміру благодійної допомоги, що не оподатковується податком на доходи фізичних осіб, яка надається неприбутковим організаціям, а також сприяння розвитку волонтерської діяльності, усунення неузгодженості між положеннями Закону України «Про волонтерську діяльність» і Податкового кодексу України, удосконалення законодавства про волонтерську діяльність щодо залучення до неї дітей і молоді².

¹ Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 5 лип. 2012 р. № 5073-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>

² Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки: Указ Президента України від 7 верес. 2021 р. № 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>

Реформування законодавства триває й досі. Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо сприяння розвитку волонтерської діяльності та діяльності неприбуткових установ та організацій в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України» розширено коло отримувачів благодійної допомоги; звільнено від оподаткування податком на доходи фізичних осіб і військовим збором осіб з особливими потребами, незахищені верстви населення³.

Безперечно важливим є прийняття Верховною Радою України 2025 року Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння розвитку волонтерства серед здобувачів освіти», що має на меті підвищувати престиж волонтерства, заохочувати до нього молодь, сприяти розвитку культури соціальної відповідальності серед учасників освітнього процесу.

Попри численні реформи у сфері діяльності благодійних організацій, неврегульованими є питання щодо ототожнення волонтерства, меценатства, гуманітарної допомоги, які повинно бути розмежовано та нормативно врегульовано, з огляду на особливості їх здійснення, визначення правового статусу осіб, які займаються такою діяльністю. Нормам Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» характерна невичерпність, правова невизначеність, подекуди відсутність актуальності, що не дає змоги, на нашу думку, відкрито здійснювати та пропагувати благодійність (Brovko, 2024).

Потребують врегулювання питання ввезення гуманітарної допомоги, звітності, надмірного контролю і бюрократії щодо діяльності організацій, слабкої взаємодії з посадовцями, частого змінення процедури отримання необхідних дозволів для ввезення товарів в Україну, діяльності шахраїв-псевдоблагодійників, яка негативно впливає на репутацію благодійництва. Вирішити окреслені питання можна внесенням змін до чинного законодавства, які передбачатимуть точне визначення статусу волонтера (мецената), благодійника, розмежування цих категорій, чіткі процедури звітування, усунення перешкод щодо перетину кордону та оформлення передачі товарів бенефіціарам.

Важливо унормувати питання щодо отримання, розподілу та звітності про гуманітарну допомогу, сприяння допуску представництв

³ Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо сприяння розвитку волонтерської діяльності та діяльності неприбуткових установ та організацій в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України: Закон України від 15 серп. 2022 р. № 2520-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2520-20#Text>

іноземних донорів до розмитнення гуманітарної допомоги для спрощення процесу її ввезення. Активне залучення громадськості до розроблення державних стратегій дасть змогу вдосконалити законодавство та забезпечити зрозумілість і доступність процедур зайняття благодійною діяльністю (Brovko, 2024). Поширення інформації про діяльність благодійних організацій уможливить залучення альтернативних джерел і партнерства, покращить комунікацію із зарубіжними партнерами та сприятиме збільшенню довіри до них на національному й міжнародному рівнях. Подальше реформування законодавства у сфері благодійництва слід зосередити на прийнятті закону про відсоткову філантропію, запровадженні податкових пільг для благодійних організацій, створенні контролюючого органу за діяльністю таких суб'єктів.

Висновки

Нові прояви доброчинності та благодійної допомоги потребують від держави розробки та впровадження сучасних політичних, правових, організаційних, фінансових інструментів підтримки й розвитку інституту благодійництва та суб'єктів, які займаються такою діяльністю.

Благодійний сектор в Україні має тенденцію до зростання, якій притаманне збільшення кількості його інститутів. Розвиток благодійності набув масштабів під час збройного вторгнення в Україну, однак цим скористалися псевдоблагодійники. Корупційні схеми та оборудки, використання благодійної допомоги не за призначенням, ухилення від сплати податків та використання благодійних організацій з корисливою метою, яка не відповідає визначенню «суспільно корисна», є свідченням недосконалого законодавства, що призвело до зменшення довіри в суспільстві до благодійних організацій. Наразі громадяни України схильні довіряти більше власним

можливостям у здійсненні благодійної діяльності, ніж діяльності організацій у цій сфері. Залучення громадян України до благодійної діяльності є ще низьким, що пояснено несформованою культурою доброчинності в суспільстві та недостатньою державною політикою в зазначеній сфері.

У Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та щорічних планах заходів щодо її реалізації посилену увагу зосереджено на розвитку волонтерського руху, який є формою благодійництва. Реалізація державної політики щодо підтримки благодійництва має полягати в підтримці тих суб'єктів, які займаються цією діяльністю, шляхом стимулювання діяльності благодійних організацій і громадян; активного інформування про тенденції у сфері філантропії шляхом збільшення відсотка реклами, спрямованої на популяризацію благодійності; створювати для донорів ефективні способи здійснення пожертв; проводити державне рейтингування благодійних організацій з метою популяризації найефективніших у своїх сферах.

Корисним для України в питанні реформування законодавства про благодійні організації може бути досвід Китаю, зокрема щодо встановлення статусу волонтера, мецената, благодійника, надавача та отримувача гуманітарної допомоги, залучення організацій до соціального підприємництва, запровадження принципу «Знай свого донора», закріплення обов'язку для благодійних організацій здійснювати постійні перевірки отримувачів та надавачів допомоги з метою запобігання фінансуванню тероризму, поліпшення прозорості, підзвітності та управління благодійних організацій шляхом створення відкритих платформ, запровадження доступної системи реєстрації та створення системи з реєстром благодійних організацій, які мають податкові пільги, що забезпечить їх відкритість.

References

- [1] Bethke, D. (2016). Charity law reform in Hong kong: taming the asian dragon? *International Journal of Not-for-Profit Law*, 1(18). Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=2808439>
- [2] Brennan, M. (2022). Media Confidence Ratings at Record Lows. *Site "Gallup"*. Retrieved from <https://news.gallup.com/poll/394817/media-confidence-ratings-record-lows.aspx>
- [3] Brovko, N.I. (2024). Development of public initiatives in Ukraine in the process of European integration. *Actual researches of legal and historical science*, 64, 47-49. Retrieved from <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/12605>
- [4] Brovko, N.I. (2024). Philosophical and legal analysis of charity. *The rule of law*, 53, 32-43. DOI: 10.18524/2411-2054.2024.53.300716
- [5] Charity. *Legal dictionary*. Retrieved from <https://kodeksy.com.ua/print/dictionary/b/blagodijnitstvo.htm>
- [6] Connolly, C., & Hyndman, N. (2004). Performance reporting: a comparative study of British and Irish charities. *The British Accounting Review*, 36(2), 127-154. DOI: 10.1016/J.BAR.2003.10.004
- [7] Helmke, G., & Levitsky, S. (2004). Informal Institutions and Comparative Politics: A Research Agenda. *Perspectives on Politics*, 2(4), 725-740. DOI: 10.1017/s1537592704040472
- [8] Holovko, O.V. (2023). Volunteering in Ukraine: historical and legal aspect. *Law and security*, 2(89), 9-18. DOI: 10.32631/pb.2023.2.01
- [9] Keulman, K. (1996). Critical Moments in Religious History. *Journal of Church and State*, 38(4), 915-916. DOI: 10.1093/jcs/38.4.915

- [10] Kostytskiy, M., Kushakova-Kostytska, N., Brovko, N., Tereshchuk, M., & Arhat, Ya. (2022). The issue of developing legal consciousness of the population in contemporary Ukrainian community (example of rural inhabitants). *Amazonia Investiga*, 11(52), 142-147. DOI: 10.34069/AI/2022.52.04.15
- [11] Lazanska, T.I. (2004). Charity, philanthropy. *Encyclopedia of the history of Ukraine* (Vol. 2), (pp. 423). Retrieved from <http://www.history.org.ua/?termin=Dobrochynnist>
- [12] Miao, Q., He, Y., & Pan, C. (2024). How Organizational Socialization Tactics Affect Volunteer Outcomes for New Volunteers. *Voluntas*, 35, 977-993. DOI: 10.1007/s11266-024-00667-2
- [13] Scheler, M. (1973). *The Nature of Sympath*. New Brunswick. Retrieved from https://books.google.com.ua/books/about/The_nature_of_sympathy.html?id=34FI6qrpdB0C&redir_esc=y
- [14] Stynska, V.V. (2021). Regulatory and legal regulation of charitable activities in Ukraine. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University*, 48, 396-399. DOI: 10.24144/2524-0609.2021.48.396-399
- [15] Tsu, Yu-Yue. (1912). *The Spirit of Chinese Philanthropy: A Study in Mutual Aid*. New York Chichester, West Sussex: Columbia University Press. DOI: 10.7312/tsu-94202
- [16] Walk, M., & Peterson, E. (2023). Volunteers as active shapers of their work: the role of job crafting in volunteer satisfaction and organizational identification. *Voluntas: international journal of voluntary and nonprofit organizations*, 34(2), 289-300. DOI: 10.1007/s11266-022-00462-x
- [17] Wang, M., & Li, S. (2019). The development of charitable organizations in China since reform and opening-up and a new layout for state-society relations. In *The Palgrave Handbook of Local Governance in Contemporary China* (pp. 245-265). Palgrave Macmillan, Singapore. DOI: 10.1007/978-981-13-2799-5_12
- [18] Xiaoming, F. (2015). China's charitable foundations: Development and policy-related issues. *Chinese Economy*, 48(2), 130-154 DOI: 10.1080/10971475.2014.993221
- [19] Zaporozhchenko, O. (2020). Social and psychological aspects of the phenomenon of charity. *Charity in the modern world: origins, problems, prospects: Collection of scientific papers* (pp. 23-27). Izmail. Retrieved from <http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/blahodijnist.pdf>
- [20] Zavydniak, I.O., Tsybal, P.V., & Omelchuk, L.V. (2019). *Charitable organizations in Ukraine: administrative and legal status and ways of its reform*. Irpin: Un-t DFS Ukrainy.

Список використаних джерел

- [1] Bethke D. Charity law reform in Hong kong: taming the asian dragon? *International Journal of Not-for-Profit Law*. 2016. No. 1 (18). URL: <https://ssrn.com/abstract=2808439>
- [2] Brennan M. Media Confidence Ratings at Record Lows. *Gallup*: [site]. 2022. URL: <https://news.gallup.com/poll/394817/media-confidence-ratings-record-lows.aspx>
- [3] Бровко Н.І. Розвиток громадських ініціатив в Україні в процесі євроінтеграції. *Актуальні дослідження правової та історичної науки*. 2024. Вип. 64. С. 47–49. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/12605>.
- [4] Бровко Н.І. Філософсько-правовий аналіз благодійності. *Правова держава*. 2024. № 53. С. 32–43. DOI: 10.18524/2411-2054.2024.53.300716
- [5] Благодійність. *Юридичний словник*. URL: <https://kodeksy.com.ua/print/dictionary/b/blagodijnitstvo.htm>
- [6] Connolly C., Nyndman N. Performance reporting: a comparative study of British and Irish charities. *The British Accounting Review*. 2004. No. 36 (2). P. 127–154. DOI: 10.1016/J.BAR.2003.10.004
- [7] Helmke G., Levitsky S. Informal Institutions and Comparative Politics: A Research Agenda. *Perspectives on Politics*. 2004. No. 2 (4). P. 725–740. DOI: 10.1017/s1537592704040472
- [8] Головка О.В. Волонтерство в Україні: історико-правовий аспект. *Право і безпека*. 2023. № 2 (89). С. 9–18. DOI: 10.32631/pb.2023.2.01
- [9] Keulman K. Critical Moments in Religious History. *Journal of Church and State*. 1996. Vol. 38. Issue 4. P. 915–916. DOI: 10.1093/jcs/38.4.915
- [10] Kostytskiy M., Kushakova-Kostytska N., Brovko N., Tereshchuk M., Arhat Ya. The issue of developing legal consciousness of the population in contemporary Ukrainian community (example of rural inhabitants). *Amazonia Investiga*. 2022. Vol. 11. Issue 52. P. 142–147. DOI: 10.34069/AI/2022.52.04.15
- [11] Лазанська Т. І. Добродійність, благодійництво. *Енциклопедія історії України*: в 10 т. Київ: Наук. думка, 2004. Т. 2: Г–Д. С. 423. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Dobrochynnist>
- [12] Miao Q., He Y., Pan C. How Organizational Socialization Tactics Affect Volunteer Outcomes for New Volunteers. *Voluntas*. 2024. Vol. 35. P. 977–993. DOI: 10.1007/s11266-024-00667-2
- [13] Scheler M. *The Nature of Sympath*: Archon Books. New Brunswick, 1973. 274 p. URL: https://books.google.com.ua/books/about/The_nature_of_sympathy.html?id=34FI6qrpdB0C&redir_esc=y
- [14] Стинська В.В. Нормативно-правове регулювання благодійної діяльності в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. Вип. 48. С. 396–399. DOI: 10.24144/2524-0609.2021.48.396-399
- [15] Tsu Yu-Yue. *The Spirit of Chinese Philanthropy: A Study in Mutual Aid*. New York Chichester, West Sussex: Columbia University Press, 1912. 120 p. DOI: 10.7312/tsu-94202

- [16] Walk M., Peterson E. Volunteers as active shapers of their work: the role of job crafting in volunteer satisfaction and organizational identification. *Voluntas: international journal of voluntary and nonprofit organizations*. 2023. No. 34 (2). P. 289–300. DOI: 10.1007/s11266-022-00462-x
- [17] Wang M., Li S. The development of charitable organizations in China since reform and opening-up and a new layout for state-society relations. In *The Palgrave Handbook of Local Governance in Contemporary China*. Palgrave Macmillan, Singapore, 2019. P. 245–265. DOI: 10.1007/978-981-13-2799-5_12
- [18] Xiaoming F. China's charitable foundations: Development and policy-related issues. *Chinese Economy*. 2015. No. 48 (2). P. 130–154 DOI: 10.1080/10971475.2014.993221
- [19] Запороженко О. Соціально-психологічні аспекти феномену благодійності. *Благодійність у сучасному світі: витоки, проблеми, перспективи* : зб. наук. пр. Ізмаїл : РВВ ІДГУ. 2020. С. 23–27. URL: <http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/blahodijnist.pdf>
- [20] Завидняк І. О., Цимбал П. В., Омельчук Л. В. Благодійні організації в Україні: адміністративно-правовий статус та шляхи його реформування : монографія. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2019. 192 с.

BROVKO Nataliia

Doctor of Law, Professor, Head of the Department of Constitutional Law and Theoretical and Legal Disciplines of the Bila Tserkva National Agrarian University

Bila Tserkva, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3525-2817>

Reforming the Legislation on Charitable Organizations in Ukraine and China

Abstract. The relevance of the study is due to a certain uncertainty of issues related to the legal regulation of charitable organizations. The purpose of the study is to conduct a comprehensive analysis of the legal regulation of charitable activities in the PRC and Ukraine with a view to using the positive experience for the Ukrainian State. The author analyzes the process of reforming the legislation of the PRC and Ukraine in the field of charity, identifies the shortcomings and positive practices of the countries. The author argues that the process of reforming the legislation of the People's Republic of China in the field of charitable organizations was long and gradual. Despite numerous positive practices, it has shortcomings. Ukraine can take into account the experience of reforming the Chinese legislation on charitable organizations and use it to improve its own national regulations in the field of charity, in particular, the introduction of social entrepreneurship, which aims not only to make a profit but also to achieve the common good, rating of charitable organizations, and the requirement of openness to the public. As a conclusion, it is noted that the implementation of charity and charitable assistance requires Ukraine to develop and implement modern political, legal, organizational, and financial instruments to support and develop the institution of charity and entities engaged in such activities. The author substantiates the need to distinguish between the forms of charity and proves the need for their legal regulation. In writing the article, the author used general scientific and special legal methods and an integrated approach. The practical significance of the study is that the authors have identified the most appropriate measures to improve the legal regulation of charitable activities in Ukraine and to determine transparent procedures for their implementation, taking into account the positive experience and shortcomings in the legislation of the People's Republic of China.

Keywords: charitable assistance; volunteering; charitable organizations; charity; legal regulation of charitable activities.